

Lessenreeks RESPECT

Handleiding voor mentoren & jeugdhulpverleners

Samen zetten wij **#RespectOn**

Voorwoord

Met enige trots presenteren wij de 'lessenreeks RESPECT'. Deze is voortgekomen uit een samenwerkingsverband tussen Raayland College Gilde Opleidingen het Jongeren Service Punt (JSP) en #RespectOn

Aanleiding voor de ontwikkeling van de lessenreeks zijn de resultaten van een onderzoek dat is uitgevoerd door Fontys Hogeschool in samenwerking met JSP Venray. Het betrof een breed onderzoek naar (positieve) gezondheid waarbij leerlingen lieten weten dat 'respect' hieraan een wezenlijke bijdrage levert. Tel daarbij de doelen van de #RespectOn campagne op om respect, gelijkwaardigheid en verdraagzaamheid te bevorderen en de link is gelegd. Samen werden de krachten gebundeld om de lessenreeks te ontwikkelen die respect als thema centraal stelt.

Het NRO onderzoek waar deze lessen deel van uit maken onderzoekt of samenwerking tussen onderwijs & jeugdhulpverlening bijdragen aan het welbevinden van de opgroeiende jeugd.

De lessenreeks bestaat uit 6 lessen die in leerjaren en niveau's naar keuze kunnen worden ingezet binnen mentorlessen voor het VO en MBO. Het betreft in deze de handleiding voor het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van de lessen. Naast deze reader zijn er ook een 5 tal e-learning's beschikbaar over Respect en daaraan verwante thema's.

Voor extra achtergrond informatie verwijzen wij jullie naar de reader preventief werken aan sociaal & emotionele ontwikkeling en welbevinden. Een handreiking voor leerkrachten/docenten in het PO en VO van het Timbos instituut i.s.m. GG (Gezonde Generatie) en PHAROS (expertise centrum gezondheidsverschillen) Te vinden op Trimbos.nl

In deze lessen willen we jongeren via de IK- JIJ & WIJ competenties laten kijken naar actuele respect gerelateerde thema's om vanuit hun eigen perspectief te kunnen kijken naar de ander en van daaruit naar het beste voor de maatschappij. Deze thema's zijn een wezenlijk onderdeel van opgroeien , samen naar school gaan en je vandaaruit ontwikkelen als beroepspersoon. Daarom is het ook mooi dat we deze lessen zowel op VO & MBO mogen geven. Neem de tijd voor iedere les, gebleken is uit het onderzoek dat ruim een uur besteden aan een les zeer wenselijk is.

Respect is van alle tijden. Ontwikkelingen in de samenleving die duiden op groeiende tegenstellingen (polarisatie) tussen mensen en groepen mensen vragen echter om meer aandacht voor het onderwerp. Om radicalisering niet te hoeven genezen, is het beter dit te voorkomen. We moeten het in ieder geval niet laten om in te zetten op preventie.

We wensen jullie een fijne samenwerking & vruchtbare lessen toe.

JSP Venray
#RespectOn
Raayland college
Gilde Opleidingen
NRO Fontys

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
1. Introductie respect	4
1.1. VOORBEREIDING	4
1.2. LESINHOUD.....	5
1.3. OPDRACHT VOOR DE VOLGENDE LES.....	6
1.4. AFSLUITING EN EVALUATIE.....	6
1.5. WERKBLAD VRAGEN LEERLINGEN/STUDENTEN	6
1.6. WERKBLAD LEERLINGEN, VRAGEN IK, JIJ, WIJ COMPETENTIES	7
2. IK, (JIJ, WIJ) competentie	8
2.1. VOORBEREIDING	8
2.2. LESINHOUD.....	10
2.3. OPDRACHT VOOR DE VOLGENDE LES.....	11
2.4. AFSLUITING EN EVALUATIE.....	11
3. JIJ en WIJ competentie	12
3.1. VOORBEREIDING	12
3.2. LESINHOUD.....	12
3.3. AFSLUITING EN EVALUATIE.....	13
4. Diversiteit	14
4.1. VOORBEREIDING	14
4.2. LESINHOUD.....	16
4.3. AFSLUITING EN EVALUATIE.....	16
5. Social Media	17
5.1. VOORBEREIDING	17
5.2. LESINHOUD.....	18
5.3. AFSLUITING EN EVALUATIE.....	19
6. Afsluitende les & evaluatie	20
6.1. VOORBEREIDING	20
6.2. LESINHOUD.....	20

7. Boosterweek of themadag 21

1. Introductie respect

1.1. Voorbereiding

Neem ter voorbereiding de inhoud van de les door en plan vervolgens vooraf aan de les een belmoment in met de mentor of zorgverlener waaraan je gekoppeld bent. Zorg dat je alle materialen klaar hebt liggen voor de les.

Bespreekpunten:

- Opdracht vanuit de e-learning modules samen bespreken.
- Welke maatwerkafspraken zijn van belang in de klas? Denk aan thema's als rolverdeling, groepsdynamiek en ordebewaking. Maak afspraken hierover.
- Lesinhoud en theoretische informatie samen doornemen.
- Neem samen de planning door.

Theoretische achtergrond:

Respect is een gevoel of uiting waarmee je laat merken dat je iemand aanvaardt als een waardig en waardevol mens <https://www.woorden.org/woord/respect>.

Echter in de jongerencultuur heeft de term respect een andere invulling gekregen. Hier ligt de nadruk meer op bewondering en ontzag hebben voor. Maar ook in negatieve zin: tonen dat je op iemand neerziet. Respect kun je afdwingen of zelfs eisen (Blonk, Das, Haasen, Hoetmer, & Wichers-Bots, 2014). Wanneer we met leerlingen willen werken aan het thema respect is het dus van belang om met elkaar in dialoog te gaan over de betekenis en invulling van respect. De bijeenkomsten 1 en 2 staan in het teken van deze betekenis en invulling van respect.

Aanname:

Het is heel normaal dat iedereen aannames doet. Maar blijf hier altijd alert op. Zorg dat je wat vaker verder kijkt dan je neus lang is, of liever gezegd... kijk verder dan je eerste indruk! Stel vragen en zoek achtergrond informatie. Help je brein om je database up-to-date te houden.

Leg de leerlingen/studenten uit dat iedereen aannames doet. Dit is een manier voor je hersenen om snel te kunnen schakelen.

De informatie die je ziet/hoort wordt gekoppeld aan al bestaande data in je brein. Zo kunnen je hersenen sneller een beeld vormen en daardoor kun je efficiënt werken. Iedereen doet dit de hele dag door! Maar... je brein heeft het niet altijd goed! Soms doe je aannames die helemaal niet kloppen, simpelweg omdat je een ander beeld in jouw eigen 'database' hebt.

Materialen voor de les:

- Materiaal om naamkaartjes te maken.
- Huiswerkopdracht uitprinten voor de leerlingen.
- Grote witte vellen papier met stiften.
- Uitgewerkte basisregels.
- Digitale les (probeer in te schatten welk niveau het beste aansluit bij de klas):
  - PO: [PO - RE-SPECT, opnieuw kijken! - LessonUp](#)
  - VSO: [VSO - RE- Spect, Opnieuw kijken! - LessonUp](#)
  - VO en MBO: [MBO - RE-SPECT, opnieuw kijken! - LessonUp](#)

- Denkplaat en werkblad PO (uitprinten):
[A3_REF_Denkplaat_PO_Week2020 \(lessonup.com\)](https://lessonup.com/A3_REF_Denkplaat_PO_Week2020)
[A4_WerkBlad_REF_RESPECT_PO \(lessonup.com\)](https://lessonup.com/A4_WerkBlad_REF_RESPECT_PO)
- Denkplaat en werkblad VSO (uitprinten):
[Dp3gGFh3KNqYafd6A \(lessonup.com\)](https://lessonup.com/Dp3gGFh3KNqYafd6A)
[A4_REF_RESPECT2020_Werkblad_VO \(lessonup.com\)](https://lessonup.com/A4_REF_RESPECT2020_Werkblad_VO)
- Uitprinten Denkplaat en werkblad VO MBO (uitprinten):
[A3_REF_VO_Denkplaat_Week2020 \(lessonup.com\)](https://lessonup.com/A3_REF_VO_Denkplaat_Week2020)
[fDXyDc5vcq2gi5QfX \(lessonup.com\)](https://lessonup.com/fDXyDc5vcq2gi5QfX)
- Uitprinten 1.6. Werkblad Leerlingen, vragen IK, JIJ, WIJ competenties

1.2. Lesinhoud

Doelstelling:

Kennismaken, uitleg respectlessen en begripsverkenning.

De les:

- Zorgverlener stelt zich voor aan de klas en verzorgt een (korte) introductie over het JSP;
- Zorgverlener en/of mentor licht(en) toe:

We gaan in 5 mentorlessen en in de omslagweek van november 2021 samen aan de slag rondom het thema respect. Dit thema is naar voren gekomen uit een vragenlijst die leerlingen van het Raayland hebben ingevuld en als belangrijk hebben aangemerkt. Daarom is ervoor gekozen om een lessenreeks te gaan ontwikkelen binnen het onderwijs. We vragen van jullie om hieraan mee te werken. Hier hoort ook bij dat er nog enkele keren een vragenlijst of evaluatieformulier moet worden ingevuld.

De lessen worden door een mentor en hulpverlener verzorgd en bestaat uit leuke, leerzame en actieve opdrachten. Waarom een hulpverlener en een mentor voor de klas? Vanuit het onderzoek willen we in kaart brengen of het van toegevoegde waarde is om samen dit soort thema's in de mentorlessen te bespreken en of dit ten goede komt aan het algeheel welbevinden van leerlingen

- Wat hebben we nodig om de lessen goed en veilig te laten verlopen? Hiervoor zijn een drietal basisafspraken noodzakelijk, denkend aan:
  - We luisteren naar elkaar.
  - We laten elkaar uitpraten.
  - Alles wat verteld wordt blijft binnen de muren van dit klaslokaal.

Belangrijk is het om te toetsen of leerlingen zich hierin kunnen vinden of dat ze aangepast en/of aangevuld dienen te worden zodanig dat ze zich er ook aan kunnen houden. **Commitment zorgt voor medeverantwoordelijkheid voor een veilige sfeer.**

- Waarom het thema respect? Zorgverlener en/of mentor licht(en) toe:

Respect is een belangrijk thema in de maatschappij. We krijgen er allemaal mee te maken, soms op een leuke manier maar soms ook op een vervelende manier (mogelijk zelf een voorbeeld noemen van een positieve situatie en een negatieve situatie die je hebt meegemaakt). Respect is een heel breed begrip. Iedereen verstaat er iets anders onder. Om er voor te zorgen dat we het over hetzelfde hebben gaan we deze les beginnen met opschrijven wat we bedoelen met het thema, dus begripsverkenning.

- Schrijf het woord respect op het bord en laat leerlingen reageren. Laat ze daar eerst even zelf over nadenken en dit voor zichzelf opschrijven. Vat tot slot in steekwoorden samen.
- Open de les van Lessonup over “opnieuw kijken”, en ga aan de hand van de powerpoint in op aanname, ervaren, luisteren en mening.

Als er tijd over is:

- Formuleer een gezamenlijke definitie. Mag nog vrij algemeen, dit kan later nog verder toegespitst worden. Voorbeeld: als we het over respect hebben gaat het over hoe we met elkaar omgaan, bijv. in de klas, op schoolplein, bij de sportclub, in het gezin etc.
- Gebruik hiervoor grote bladen en maak een woord web. Leg op vijf verschillende tafels een blad met de verschillende contexten.
- Of je gebruikt het grote spelwerkblad en dit kun je in groepjes laten uitvoeren, zie link denkplaat.

1.3. Opdracht voor de volgende les

Wat weten jullie over de herkomst van je voornaam en achternaam. Zit er een betekenis, verhaal achter? Heb je doop- en/of bijnamen en waarom heb je deze namen? Vraag dit thuis na aan je ouders bijvoorbeeld, schrijf het op en neem het de volgende mentorles mee als we het weer over respect gaan hebben en nog nader gaan kennismaken. Bij deze opdracht hoort een werkblad wat leerlingen ter voorbereiding moeten invullen met vragen ter bewustwording van de IK, JIJ en WIJ competenties. Benoem het huiswerk voor de volgende les en voeg het toe in het huiswerkportaal.

1.4. Afsluiting en evaluatie

- Bevraag de klas over hoe ze deze les ervaren hebben (tips en tops).
- Kondig aan wanneer de volgende respectles plaatsvindt.
- Vul het logboekje direct in na de les in deze reader.

1.5. Werkblad vragen leerlingen/studenten

Ken je leerlingen /studenten of leer ze kennen d.m.v. bijgevoegde vragen.

Zie wat een leerling nodig heeft en kijk achter het gedrag. Ga hierover in gesprek .

Dit is informatie die je zorgvuldig in een individueel gesprek kunt doornemen.

Je zorgt voor veiligheid door de jongere zelf te laten bepalen of hij dingen hierover deelt met de groep en of hij daar ondersteuning, eventueel door de JHV-er bij wenst.

1.6. Werkblad Leerlingen, vragen IK, JIJ, WIJ competenties

Hieronder wat vragen om je beter te leren kennen en te kijken of je hierin iets van mij of wellicht iemand anders nodig hebt.

Deze informatie is vertrouwelijk.

Wat vind jij belangrijk dat ik van jou weet?

- En wat vind jij belangrijk dat andere leerlingen van jou weten?
- Waar vind je dat je goed in bent?
- Wat maakt jou aan het lachen?
- Waar word je blij van?
- Wat vind je vervelend?
- Waar krijg je energie van?
- Wat vind je leuk om te doen?
- Welk compliment geef je jezelf?
- Wat ging deze week goed?
- Hoe kan ik aan je merken dat het goed met je gaat
- Wat voel je /denk je dan?
- Hoe kan ik aan je merken als je niet lekker in je vel zit?
- Wat voel je /denk je dan? Deel je dit ook met anderen?
Zo niet ,wat houd je tegen?
- Hoe kan de klas je op zo`n moment helpen?
- Kan ik als mentor of iemand anders van school hierin iets voor je doen?
- Wat doe je zelf op zo`n moment of zou je wellicht kunnen doen?
- Wat vind je van de klas?
- Met wie kun je goed overweg?
- Wat vind je van de sfeer?
- Voel je je thuis?
- Wat vind je fijn aan de klas?
- Wat vind je niet fijn?

Ik hoop dat het lukt om bovenstaande vragen zo eerlijk mogelijk te beantwoorden. Lukt het echt niet dan zet je een sterretje bij die vraag en komen we er in een 1:1 gesprek op terug.

2. IK, (JIJ, WIJ) competentie

2.1. Voorbereiding

Neem ter voorbereiding de inhoud van de les door en plan vervolgens vooraf aan de les een belmoment in met de mentor of zorgverlener waaraan je gekoppeld bent. Zorg dat je alle materialen klaar hebt liggen voor de les.

Bespreekpunten:

- Terugblik op de vorige les. Hoe stonden jullie als duo voor de klas, wat ging er goed en wat kan er beter de volgende les. Vallen er zaken op met betrekking tot de groep of individuen? Zo ja, hoe spelen we hier samen op in? Kijk ook waar positieve ontwikkelingen verder bekrachtigd kunnen worden.
- Was de lesinhoud passend voor de leerlingen? Vul hierbij meteen het evaluatieformulier (zie bijlage 1) kort en bondig in
- Lesinhoud en achtergrondinformatie samen doornemen voor deze les. Maak samen de keuze of je in deze klas de focus en diepgang wil maken vanuit opdracht 1 of opdracht 2.

Algemene introductie: theoretische achtergrond: IK, JIJ, WIJ competenties van Hofstede:

	Competentie	Omschrijving
Ik competenties	Besef van jezelf	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van je eigen lichaam • Gevoelens herkennen en benoemen • Zelfvertrouwen
	Zelfmanagement	<ul style="list-style-type: none"> • Heftige emoties controleren • Doelgericht gedrag • Weten wanneer je hulp moet zoeken
Jij competenties	Besef van de ander	<ul style="list-style-type: none"> • Empathie • Je inleven in de ander • Diversiteit waarderen
	Relaties met anderen	<ul style="list-style-type: none"> • Vrienden maken • Vrienden houden • Conflicten voorkomen en oplossen
Wij competenties	Keuzes maken	<ul style="list-style-type: none"> • Eerlijk onderhandelen • Goed zijn voor jezelf en de ander • Zelfreflectie

De cirkel van het Sociaal Emotioneel Leren (SEL) als basis:

Vanuit de literatuur is een aantal modellen omschreven die eraan toe bijdragen het gevoel van veiligheid en respect in klassensituaties te vergroten. Primaire preventie is hier één van. De theorie bestaat uit een algemene, universele aanpak die bestemd is voor alle leerlingen uit een klas en is gericht op het creëren van een sociaal veilige school waarin iedereen kan leven en leren. Eén van de maatregelen om deze preventie gestalte te geven is het aanleren van SEL-vaardigheden (SEL = sociaal-emotioneel leren). Om dit te bereiken beschrijft Van Overveld (zd) drie competenties; de IK- de JIJ- en de WIJ-competenties:

- De IK-competenties gaan over besef van jezelf en zelfmanagement. Veel problemen ontstaan omdat de leerlingen de taal van hun eigen lichaam niet herkennen en/of begrijpen. De hoofdpijn of het kippenvel dat ontstaat als de leerling door een ander wordt uitgedaagd neemt hij niet bewust waar of benoemt hij niet als boosheid, frustratie, verdriet of angst. Het vervelende gevoel dat ze ervaren kan zich uiten in ongewenst of storend gedrag.
- Het besef hebben van de ander en relaties kunnen hanteren worden door Van Overveld beschreven als de JIJ-competentie. Als je begrijpt hoe jezelf functioneert, kun je ook oog krijgen voor de ander. Veel probleemgedrag ontstaat omdat leerlingen zich moeilijk kunnen verplaatsen in de gevoelens en gedachten van de ander. Besef hebben van de ander verwijst vooral naar het denken over de ander terwijl relaties kunnen hanteren veel meer gaat over het handelen, het doen. Hoe ga je om met kritiek van anderen? Hoe reageer je op een afwijzing?.
- Tenslotte worden de WIJ-competenties beschreven als morele competentie. Zij verwijzen naar waarden, normen, opvattingen en overtuigingen. Hoe maak je iedere dag, in iedere situatie opnieuw een keuze die goed is voor jou en voor de ander? Het Examen- en Kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB (Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2019) sluit hierop aan. In dit besluit wordt het vermogen van de student omschreven om deel te nemen aan de sociaal-

maatschappelijke dimensie van burgerschap waarin aandacht is voor basiswaarden en de mogelijke dilemma's daartussen.

Materialen voor de les:

- Naamkaartjes
- Huiswerkopdracht uitprinten voor de leerlingen.
- Flip-over met de basisregels om op te hangen.
- Rood, blauw, groen en geel kleurpotloden.
- Werkblad 'In de mix' uitprinten:
  - PO: [REF_2020_InDeMIX_PO_KnipVel \(lessonup.com\)](#)
  - VSO, VO en MBO: [REF_InvulVel_VO \(lessonup.com\)](#)

2.2. Lesinhoud

Doelstelling:

- Leerlingen staan stil bij verschillende situaties waarin respect een thema is en ontwikkelen de IK-, JIJ- en WIJ-competenties.

De les:

- Zorgverlener en/of mentor heet iedereen welkom en deelt mede dat deze les gaat over diversiteit in relatie tot respect.
- Geef de opdracht alle naamkaartjes op tafel te zetten.
- Hang de basisregels op en herhaal deze nog even in het kort.
- Deel mede dat de les bestaat uit de behandeling van 2 opdrachten. De eerste opdracht is als huiswerk meegegeven. Hier wordt mee gestart.

Energizer opdracht: Herkomst van je naam

Je naam is door ouders/verzorgers bewust gekozen. Soms is religie de achtergrond, soms is iemand vernoemd naar grootouders, etc. Bijnamen krijg je vaak van anderen. Hoe hiermee wordt omgegaan is erg verschillend. Ga samen met de leerlingen hierover in gesprek om een eerste brug naar respect/diversiteit te maken.

Iedereen vertelt om de beurt waar zijn/haar naam vandaan komt. Wie heeft deze bedacht? Was hier discussie over? Ben je naar iemand vernoemd? Heb je een koosnaam of bijnaam en mag iedereen je zo noemen? Aanvullend is het mogelijk om de leerlingen te vragen of ze inhoudelijk iets willen delen met de klas vanuit de individuele vragenlijst.

Het komende spel geeft leuke inzichten over hoe iemand als persoon is. Hierbij kun je kiezen om de opdracht klassikaal of in kleinere groepjes te doen.

Opdracht: In de mix

In deze les leren de leerlingen dat niet iedereen op dezelfde manier reageert op situaties. Samen ga je aan je slag met diversiteit en creativiteit en maak je van je klas een mooi menu aan mix-drinkjes. Het doel van de les is om op een laagdrempelige, creatieve manier zichtbaar maken van de verschillende persoonlijkheden in je klas.

Uitleg en powerpoint opdracht:

- PO: [PO - in de MIX - LessonUp](#)
- VSO: [Lessen van kanaal Respect Leskanaal - LessonUp](#)
- VO: [Lessen van kanaal Respect Leskanaal - LessonUp](#)
- MBO: [Lessen van kanaal Respect Leskanaal - LessonUp](#)

Iedereen heeft een eigen “IK” cocktail samengesteld. Laat ze in groepjes naar elkaars cocktail kijken “De JIJ”. Ga hierover klassikaal in gesprek en probeer de brug te maken naar hoe ziet de klas eruit en wat betekent dat voor het “WIJ” gevoel (Wanneer het kleuren van de eigen cocktail al 1 les in beslag neemt is het mogelijk om bovenstaande in de volgende les uitgebreider te bespreken).

2.3. Opdracht voor de volgende les

Vraag de leerlingen om alvast na te denken over de volgende drie situaties en laat ze drie persoonlijke voorbeelden beschrijven:

1. Ben je zelf wel eens benadeeld of respectloos behandeld.
2. Heb je wel eens iemand anders benadeeld of respectloos behandeld.
3. Heb je wel eens gezien dat de anderen elkaar benadeelden of respectloos hebben behandeld.

Benoem het huiswerk voor de volgende les en voeg het toe in het huiswerkportaal. Laat ze deze opdracht meenemen of digitaal inleveren voor de volgende respect mentorles.

2.4. Afsluiting en evaluatie

Bevraag de klas over hoe ze deze les ervaren hebben (tips en tops) en kondig aan wanneer de volgende respectles plaatsvindt.

3. JIJ en WIJ competentie

3.1. Voorbereiding

Neem ter voorbereiding de inhoud van de les door en plan vervolgens vooraf aan de les een belmoment in met de mentor of zorgverlener waaraan je gekoppeld bent. Zorg dat je alle materialen klaar hebt liggen voor de les.

Bespreekpunten:

- Terugblik op de vorige les. Hoe stonden jullie als duo voor de klas, wat ging er goed en wat kan er beter de volgende les. Vallen er zaken op met betrekking tot de groep of individuen? Zo ja, hoe spelen we hier samen op in? Kijk ook waar positieve ontwikkelingen verder bekrachtigd kunnen worden.
- Was de lesinhoud passend voor de leerlingen? Vul hierbij meteen het evaluatieformulier (zie bijlage 1) kort en bondig in. Lesinhoud en achtergrondinformatie samen doornemen voor deze les.

Materialen voor de les:

- Naamkaartjes.
- Flip-over met de basisregels ophangen.
- Cocktails van leerlingen/ studenten.
- Halve A4-vellen in de kleuren rood, geel en groen.

3.2. Lesinhoud

Doelstelling:

- Studenten/ leerlingen kunnen zich vanuit de IK-competentie verplaatsen in de ander, en dus het JIJ- en WIJ-gevoel formuleren. SEL (sociaal-emotioneel leren): is het proces waarbij leerlingen noodzakelijke kennis, attitudes en vaardigheden verwerven en toepassen, teneinde beter te worden in het omgaan met zichzelf en de ander.

Opdracht:

- JHV-er en/of mentor heet iedereen welkom en deelt mede dat deze les gaat nogmaals over IK-, JIJ-, en WIJ-competenties.
- Geef de opdracht alle naamkaartjes weer op tafel te zetten.
- Hang de basisregels op en herhaal deze nog even in het kort.
- Deel mede dat de les bestaat uit de behandeling van de gemaakte opdracht.

Opdracht: IK, WIJ, JIJ

Vanuit het huiswerk hebben de leerlingen nagedacht over de 3 persoonlijke situaties:

1. Ben je zelf wel eens benadeeld of respectloos behandeld, voorbeeld (ROOD).
  2. Heb je wel eens iemand anders benadeeld of respectloos behandeld, voorbeeld (GEEL).
  3. Heb je wel eens gezien dat anderen elkaar benadeelden of respectloos hebben behandeld, voorbeeld (GROEN).
- Laat de leerlingen hun situatie op de juiste, corresponderende kleur papier schrijven. Alle leerlingen gaan per kleur in een groepje zitten. Ze bespreken de situaties kort met elkaar en ze kiezen dan 1 situatie die zij met elkaar het belangrijkste vinden of die het meest eruit springt. Deze situaties worden vervolgens plenair gedeeld met de rest van de klas.

- Het uiteindelijke doel: formuleer als groepje een gezamenlijke “WIJ” mening over 1 of meerdere situaties. Zorg daarbij dat ze respectvol reageren naar elkaars verschillen.
- Stel de opdracht loopt niet lekker naar het “WIJ” gevoel, dan hebben we nog een reserve opdracht. Het zogenaamde ‘Identiteit vs. Imago’.

Eventuele aanvulling, 3 tal opties om tot de doelstelling te kunnen komen:

- Digitale les Identity vs. Imago:
  - VO: [VO - Identity vs. Imago - Identiteit - LessonUp](#)
  - MBO: [MBO - Identiteit vs. Imago - LessonUp](#)
- Over de streep: Het is aan de docent om vragen te starten met een lage moeilijkheidsgraad aangepast op het niveau van je klas. Hierbij vooral de veiligheid in de klas in de gaten te houden en afspraken vooraf te maken. Link: [Over de streep.pdf \(ksa.be\)](#).
Voorbeeld vragen:
  - Ga over de streep als je wel eens gepest bent....
  - Ga over de streep als je wel eens een ander gepest hebt...
  - Ga over de streep als je wel eens gezien hebt dat een ander gepest werd....

3.3. Afsluiting en evaluatie

Laat iedereen direct in de les het evaluatie formulier invullen en kondig aan wanneer de volgende respectles plaatsvindt.

4. Diversiteit

4.1. Voorbereiding

Neem ter voorbereiding de inhoud van de les door en plan vervolgens vooraf aan de les een belmoment in met de mentor of zorgverlener waaraan je gekoppeld bent. Zorg dat je alle materialen klaar hebt liggen voor de les.

Bespreekpunten:

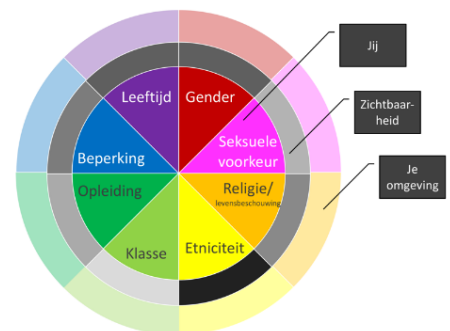
- Terugblik op de vorige les. Hoe stonden jullie als duo voor de klas, wat ging er goed en wat kan er beter de volgende les. Vallen er zaken op met betrekking tot de groep of individuen? Zo ja, hoe spelen we hier samen op in? Kijk ook waar positieve ontwikkelingen verder bekrachtigd kunnen worden.
- Was de lesinhoud passend voor de leerlingen? Vul hierbij meteen het evaluatieformulier (zie bijlage 1) kort en bondig in.
- Lesinhoud en achtergrondinformatie samen doornemen voor deze les.

Algemene introductie: begripsverkenning diversiteit

Bij diversiteit denken mensen vaak aan meer vrouwen aan de top en meer kleur op de werkvloer. Diversiteit heeft echter betrekking op veel meer aspecten dan alleen geslacht, huidskleur en afkomst. Ook verschillen in bijvoorbeeld leeftijd, opleidingsniveau en sociale achtergrond zorgen voor diversiteit in de samenleving. Ieder mens heeft een combinatie van zichtbare en niet zichtbare kenmerken, die hem of haar tot een uniek persoon maken. Deze kenmerken kunnen ook bepalend zijn voor de groepen waarmee hij of zij zich identificeert of geïdentificeerd wordt. Met behulp van deze diversiteitscirkel kunnen jullie diversiteit ontdekken en meer betekenis geven. Wanneer er tijd over is kunnen jullie deze cirkel invullen met de klas of individueel.

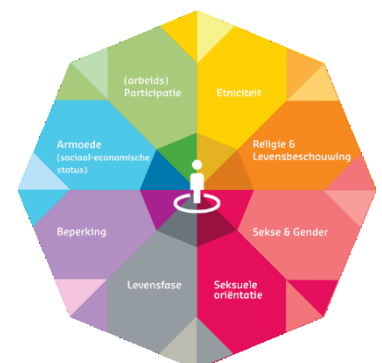
Onderwerpen diversiteitscirkel:

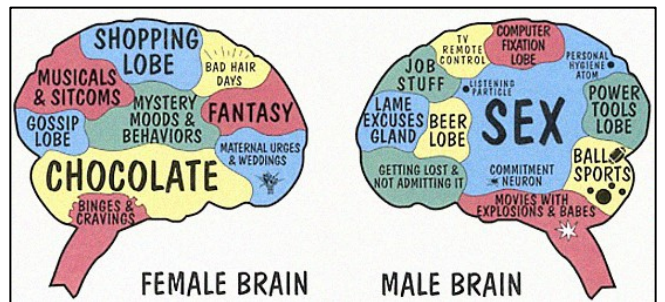
- Sekse/gender (mannelijk/ vrouwelijk/ transgender).
- Religie/levensbeschouwing.
- Etniciteit (afkomst).
- Seksuele oriëntatie (hetero- / homo- / biseksueel).
- Levensfase/generatie (wanneer geboren en welke fase/generatie zit je).
- Talent/handicap (waar ben je goed in/wat zijn je beperkingen).
- Levensfase (arbeidersklasse/middelklasse etc.).
- Arbeidsparticipatie (opleiding/werk/carrière).

Materialen voor de les:

- Naamkaartjes.
- Aan het begin van de les laat alle leerlingen, studenten de LessonUp app installeren.
- Print de Diversiteitscirkel uit die het beste aansluit bij het niveau (theorie is voornamelijk voor het MBO niveau).
- Tijdschriften, scharen, plak en grote gekleurde vellen.
- Afbeeldingen diversiteit uitprinten, hieronder een aantal voorbeelden.

4.2. Lesinhoud

Doelstelling:

Leerlingen/studenten weten wat het begrip diversiteit inhoudt en zijn zich bewust van de diversiteit in de samenleving. Leerlingen/ studenten krijgen handvaten aangereikt om met deze verschillen zo respectvol mogelijk om te gaan.

Opdracht:

1. Volg de stappen uit de Module Diversiteit, start het filmpje bij minuut 1.04:
[MODULE DIVERSITEIT: SEKSUELE ORIENTATIE EN ACCEPTATIE - LessonUp](#)
2. Bekijk eerst het filmpje samen.
3. Laat iedereen een afbeelding kiezen aan de hand van de uitgeprinte afbeeldingen en bespreek aan de hand van de vragen, volgens slide 5 van LessonUp, waarom iemand voor die afbeelding heeft gekozen. Of laat leerlingen/ studenten in tijdschriften plaatjes zoeken over wat zij verstaan onder diversiteit en laat ze een moodboard maken. MBO studenten houden de diversiteit cirkel erbij zodat ze bij alle aspecten een afbeelding hebben gezocht. Laat elk groepje hun eigen moodboard presenteren voor de klas.
4. Na deze opdracht kun je nog stil staan bij hoe divers is jullie klas, gebruik daar eventueel de diversiteit cirkel bij.
5. Er volgt wederom een filmpje van Thomas met daaruit voortvloeiend een Quiz (Het juiste antwoord wordt weergegeven met een groene kleur).
6. Hierna volgt opnieuw een inleidend filmpje van Thomas. Hierna kun je kiezen om filmpje 1 te starten of filmpje 2 of 3 via de link hieronder:
  - [Hufterproef: vader scheldt homofoon VERROT in Eindhoven - YouTube](#)
  - [Hufterproef: Kapper weigert moslim te knippen - YouTube](#)
  - ["Ik kom wel terug als zij niet werkt" | HUFTERPROEF | NPO 3 Extra - YouTube](#)
7. Evalueer per filmpje wat het oproept bij de leerlingen, studenten en wat vinden we als klas hiervan?.
8. Bij slide 22 stopt de Module Diversiteit & Seksualiteit.

4.3. Afsluiting en evaluatie

Kondig aan wanneer de volgende respectles plaatsvindt.

5. Social Media

5.1. Voorbereiding

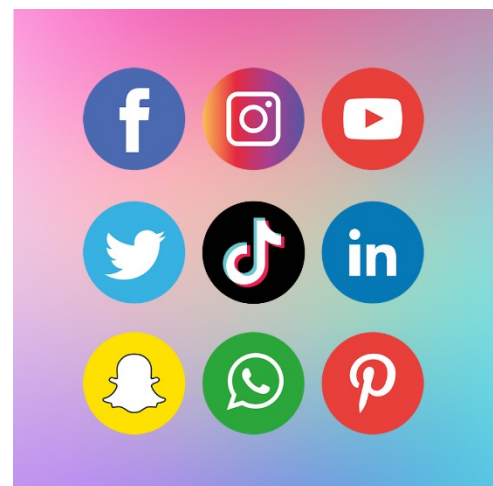
Neem ter voorbereiding de inhoud van de les door en plan vervolgens vooraf aan de les een belmoment in met de mentor of zorgverlener waaraan je gekoppeld bent. Zorg dat je alle materialen klaar hebt liggen voor de les.

Bespreekpunten:

- Terugblik op de vorige les. Hoe stonden jullie als duo voor de klas, wat ging er goed en wat kan er beter de volgende les. Vallen er zaken op met betrekking tot de groep of individuen? Zo ja, hoe spelen we hier samen op in? Kijk ook waar positieve ontwikkelingen verder bekrachtigd kunnen worden.
- Was de lesinhoud passend voor de leerlingen? Vul hierbij meteen het evaluatieformulier (zie bijlage 1) kort en bondig in.
- Lesinhoud en achtergrondinformatie samen doornemen voor deze les.

Algemene introductie: begripsverkenning Social Media:

Social media is een verzamelnaam voor alle online platformen die interactie tussen de gebruikers mogelijk maken. Gebruikers op social media kunnen via verschillende kanalen met elkaar communiceren, foto's en/of video's publiceren, informatie met elkaar delen, een discussie aangaan et cetera. Bovendien worden social media vaak ingezet als marketingmiddel. De grootste spelers op het gebied van social media zijn: Facebook, YouTube, LinkedIn, Twitter, Instagram en Snapchat. Hieronder een foto met de verschillende platformen. Vraag aan de studenten/ leerlingen welke ze herkennen of eventueel gebruiken.

Ieder platform is uniek, maar heeft zo ook zijn eigen voor- en nadelen. Bespreek met de studenten/leerlingen wat de voor- en nadelen van social media kunnen zijn en schrijf ze gezamenlijk op het bord. Hieronder een aantal voorbeelden:

Voordelen:

- Makkelijker positief contact leggen.
- Op de hoogte blijven.
- Kijken wat anderen aan het doen zijn, ook van beroemdheden en BN'ers.
- Contact onderhouden met vrienden en nieuwe vrienden maken.
- Een bron van informatie en advies.
- Je kunt laten zien wie je bent of wie je zou willen zijn.
- Het is gratis en eenvoudig.
- Het helpt tegen verveling en geeft je een houding als je bijvoorbeeld wacht.

Nadelen:

- Jongeren worden sneller lui, gaan minder na buiten.
- Makkelijker negatief contact leggen bijv. pesten.
- Hoe weet je dat iet echt is of niet echt is.
- Het gebrek aan privacy. Ze vinden dat mensen te veel zaken op sociale media zetten die niemand iets aangaan.
- Iedereen is altijd zichtbaar. Alle vrienden kunnen zien wanneer je online bent.
- Te veel informatie krijgen door sociale media.
- Het leidt af.
- Het veroorzaakt 'studie ontwijkend gedrag'.
- Sociale media geven een ander beeld van de werkelijkheid. Mensen zetten er alleen leuke dingen op.
- Minder persoonlijk contact doordat je alles al via WhatsApp vertelt.
- Minder bezig zijn met je omgeving, alleen met je telefoon.
- Druk om meteen te reageren, ook 's nachts. Omdat je bij WhatsApp kunt zien wanneer iemand voor het laatst online was. Leidt ook tot conflicten. 'Is er wat, dat je niet reageert?'.

Materialen voor de les:

- Naamkaartjes;
- Afbeelding van verschillende sociale media uitprinten zodat je deze groot kan laten zien tijdens de algemene introductie: begripsverkenning Social Media. Je zou ook eventueel als optie een afbeelding op internet kunnen laten zien, dan is het uitprinten van een afbeelding niet nodig.

5.2. Lesinhoud

Doelstelling:

- PO, VSO en VO: Leerlingen weten wat cyberpesten en sexting betekenen en kunnen daarbij de gevolgen benoemen.
- MBO: Studenten weten wat social media voor invloed kan hebben op hun zelfbeeld. Daarnaast weten de studenten wat sexting is en kunnen daarbij de gevolgen benoemen.

Opdracht:

- PO, VSO en VO:
  1. [Cyberpesten - LessonUp](#): Ga na of de leerlingen weten wat cyberpesten is. Gebruik hierbij slide 4 en 5. Bekijk daarna samen de verschillende filmpjes op slide 7. Wat vinden de leerlingen hiervan?
[Social Media onderbouw - LessonUp](#): Ga na of er leerlingen zijn die wel eens lastig gevallen worden op social media of te maken hebben met cyberpesten? Hierbij kun je slide 10, 11 en 12 gebruiken.
  2. [Sexting - LessonUp](#): Ga na of de leerlingen weten wat sexting is. Gebruik hierbij slide 3 en 4. Bekijk daarna samen met de leerlingen het filmpje op slide 6. Wat vinden de leerlingen hiervan? Ga met ze in gesprek over het onderwerp en gebruik daarbij slide 7 t/m 23. Bekijk voorafgaand aan de les welke slides je graag als hulpmiddel wilt gebruiken tijdens de les.

- MBO:
  1. [Wat is de invloed van sociale media op het zelfbeeld van jonge mensen? - LessonUp](#): Lees de test op slide 2 en 3 samen door met de studenten. Laat vervolgens het filmpje zien op slide 4. Wat vinden de studenten hiervan? Leg de stellingen aan de studenten voor die op slide 6 t/m 9 staan. Wat is hun mening bij deze stellingen?
  2. [Sexting - LessonUp](#): Ga na of de studenten weten wat sexting is. Gebruik hierbij slide 3 en 4. Bekijk daarna samen met de studenten het filmpje op slide 6. Wat vinden de studenten hiervan? Ga met ze in gesprek over het onderwerp en gebruik daarbij slide 7 t/m 23. Bekijk voorafgaand aan de les welke slides je graag als hulpmiddel wilt gebruiken tijdens de les.

5.3. Afsluiting en evaluatie

Kondig aan wanneer de volgende respectles plaatsvindt.

6. Afsluitende les & evaluatie.

6.1. Voorbereiding

Neem ter voorbereiding de inhoud van de les door en plan vervolgens vooraf aan de les een belmoment in met de mentor of zorgverlener waaraan je gekoppeld bent. Zorg dat je alle materialen klaar hebt liggen voor de les.

Bespreekpunten:

- Terugblik op de vorige les. Hoe stonden jullie als duo voor de klas, wat ging er goed en wat kan er beter de volgende les. Vallen er zaken op met betrekking tot de groep of individuen? Zo ja, hoe spelen we hier samen op in? Kijk ook waar positieve ontwikkelingen verder bekrachtigd kunnen worden.
- Was de lesinhoud passend voor de leerlingen? Vul hierbij meteen het evaluatieformulier (zie bijlage 1) kort en bondig in.
- Lesinhoud en achtergrondinformatie samen doornemen voor deze les.

Materialen voor de les:

- Naamkaartjes.
- 5 grote witte vellen papier en stiften.

6.2. Lesinhoud

Doelstelling:

- Wat hebben de leerlingen/ studenten geleerd van de afgelopen lessen en wat nemen ze al mee in de praktijk.

Opdracht:

- Schrijf op de 5 grote witte vellen de verschillende lessen die zijn geweest. Maak hiervan een woordenweb. Laat de studenten/ benoemen wat ze nog van de les weten en wat ze hebben geleerd.
- Ga na of er studenten/leerlingen zijn die al wat hebben kunnen inzetten in de praktijk (thuis, bij vrienden, op school, stage ect.). Wat heeft het de studenten/leerlingen opgeleverd? Ga met ze in gesprek hierover.
- Je kunt ook aan de hand van de werkvorm 'over de streep' een afsluitende activiteit doen. Voorbeeldvragen:
  - Ga over de streep als je denkt dat er nu meer respect is in de klas.
  - Ga over de streep als je meer geleerd hebt over het doen van aannames.
  - Ga over de streep als je meer geleerd over wie je bent.
  - Ga over de streep als je meer hebt geleerd over hoe je klasgenoten zijn.
  - Ga over de streep als je meer hebt geleerd over wat voor- en nadelen zijn van sociale media.
- Maak een quiz (bijvoorbeeld Kahoot) met vragen over enerzijds de inhoud van de lessen en wat ze hier nog over weten, en anderzijds de opbrengsten van de klas of de individuele student/leerling.

7. Boosterweek of themadag

Doelstelling:

- Met een boosterweek, of wanneer alleen een themadag mogelijk is, willen we leerlingen/ studenten intensiever stil laten staan bij het thema respect en diversiteit door ze in de praktijk te laten ervaren, beleven, proeven etc. buiten school.

Extra les inhoud:

Tijdens de boosterweek/ respectthemadag willen we per school op maat iets aanbieden rondom het thema respect. Hieronder volgen een aantal opties die aangeboden zouden kunnen worden.

- Boosterweek of themadag rondom respect, Bijvoorbeeld tijdens de landelijke week van het respect (check de site week van het respect, er is veel materiaal beschikbaar). Eventuele opties die aangeboden kunnen worden ter invulling van deze week of dag:
  - Film over multiculturele samenleving: [Schooltv: GeoClips - Multiculturele samenleving](#)
  - Gastsprekers zoals Halt, escaperoom van de politie, sexting, loverboys.
  - VVV-foundation inhuren voor diverse spellen (bewegingsgericht).
  - Sprekers vanuit verschillende culturen bij bijvoorbeeld een moskee, kerk of een multicultureel centrum. Je kunt natuurlijk ook mensen op school uitnodigen. Indien mogelijk is het kennismaken met andere culturen doormiddel van hapjes of drankjes van toegevoegde waarde.
  - Een discussiehoek inrichten waarbij leerlingen in gesprek gaan doormiddel van stellingskaarten (check bij de week van het respect om deze aan te vragen).
  - Studenten mogen op werkbezoek naar hun toekomstige vakgebied en gaan daar doormiddel van vragen stellen ontdekken welke betekenis het thema respect heeft in dit werkveld.
  - Presentatie of challenge over hoe er op school meer aandacht besteedt kan worden aan het thema respect/diversiteit.

Evaluatie Respectlessen:

Als je deze respectlessen als duo (jeugdhulpverlener en mentor) uitvoert is het waardevol om elke les even stil te staan bij de volgende evaluatievragen.

Is het gelukt om de les samen gezamenlijk voor te bereiden?

- Ja
- Nee

Schrijf een korte toelichting wat hierbij van belang was en of het materiaal ondersteunend is geweest:

Is de doelstelling van deze les behaald door de docent en hulpverlener naar de leerlingen/ studenten?

- Ja
- Nee

Schrijf een korte toelichting:

Hoe is jullie samenwerking verlopen?

Denk aan zijn jullie beide voldoende aanbod gekomen, beschrijf de dynamiek, rolverdeling.

Wat neem je mee uit deze samenwerking naar de volgende les?

Draagt de lesbeschrijving voldoende bij om invulling te geven aan de les?

- Ja
- Nee

Eventuele toelichting:

Welke werkvormen waren een succes en welke minder?

Wat zijn de opbrengsten van de les als mentor en hulpverlener, beschrijf zo concreet mogelijk de meerwaarde:

Dankjewel voor jullie inzet

Evaluatie Respectlessen:

Vragen leerlingen en studenten om te inventariseren of de lessen aansluiten bij het niveau en de interesses van de studenten/leerlingen. Als school zou je eventueel nog aanpassingen kunnen maken op de lessen.

Wat heb als student of leerling geleerd uit deze respectlessen:

Schrijf kort iets op over de afgelopen drie lessen, denk aan welke activiteit sprak je aan:

Les 4:

Les 5:

Les 6:

Hoe vond je het dat er een mentor en een jeugdhulpverlener voor de klas stonden, wat was prettig of wat vond je minder:

We zijn benieuwd... zou je nu sneller naar een hulpverlener toe gaan als er iets zou zijn:

Dankjewel voor jullie inzet